

PARS II

DE CETERIS ACTIBUS CULTUS DIVINI

De sacramentalibus (1166-1172)

Sacramentalia sunt signa ab Ecclesia instituta, quae producant effectus supernaturales tum corporales tum praesertim spirituales.

Propter imitationem Sacramentorum sacramenta minora quoque dicuntur.

Solum Sedis Apostolicae est sacramentalia constituere, recepta authentice interpretari, ex eis alia abolere aut mutare.

Ex his maximi momenti est divisio in benedictiones, consecrationes et exorcismos.

Benedictiones impertiri potest quilibet clericus, exceptis iis quae Romano Pontifice aut Episcopis reserventur. Diaconi impertiri possunt benedictiones quae eisdem expresse jure permittuntur.

Consecrationes requirunt generatim characterem episcopalem, sed eas peragere possunt presbyteri propter legitimam concessionem vel juris vim.

Exorcismos proferre legitime possunt presbyteri, pietate prudentia scientia ac vitae integritate praediti, post Ordinarii licentiam.

De iudicio loci Ordinarii quaedam sacramentalia a laicis quoque praeditis congruis qualitatibus administrari possunt.

In sacramentalibus conficiendis seu administrandis accurate servantur ritus ab Ecclesia probati.

Res consecratae vel benedictae singulari ratione sunt factae sacrae neque ad usum profanum adhibeantur, etiamsi in dominio privatorum sint.

ANNOTATIO: Cooptatio expeditorum laicorum in quasdam sacramentalia.

De liturgia horarum (1173-1175)

Vita christifidelium integra servitium Deo praestitum esse debet, unde Ecclesia liturgiam horarum celebrat, qua, Ipsum audiens, cantu et oratione Eum laudat et interpellat pro totius mundi salute.

Liturgiam horarum persolvunt clerici et sodales Institutorum vitae apostolicae. Christifideles laici invitantur ad illam participandam.

ANNOTATIO: Exhortatio laicorum christifidelium ad liturgiae participationem.

De exequiis ecclesiasticis (1176-1185)

Exequiae, praecise sumptae, continent officium defunctorum, Missam exequialem, absolutionem super defunctum.

Fundamentum dogmaticum quo liturgia defunctorum innititur est firma fides in immortalitatem animarum et in transitum animae de vita temporali ad vitam aeternam. Quae fides omnes preces et caerimonias liturgiae defunctorum pervadit.

Exequiae ecclesiasticae celebrandae sunt ad normam legum liturgicarum.

Ecclesia omnibus commendat ut pia consuetudo sepeliendi defunctorum corpora servetur, sed non tamen cremationem prohibet, nisi ob rationes christianae doctrinae contrarias electam.

ANNOTATIO: Lex canonica admittit cremationem cum certa conditione, olim interdicta.

A) De exequiarum celebratione:

Jus ordinarium est ut fidelis defunctus exequias obtineat in propriae paroeciae ecclesia, sed quadruplex casus sedulo distinguendus:

– eorum qui in propria paroecia defuncti sunt et eligere possunt, etiam per eos quibus exequias curare competit, aliam ecclesiam funeris, monito tantum parrocho proprio et de consensu rectoris ecclesiae electae;

– illorum qui extra propriam paroeciam decesserunt, qua propter exequiae celebrantur in ecclesia paroeciae ubi mors accidit, nisi aliqua ecclesia funeris electa fuerit;

– Episcoporum dioecesani, quorum exequiae in propria ecclesia cathedrali celebrantur;

– religiosorum aut sodalium Societatis vitae apostolicae, quorum in propria ecclesia aut oratorio exequiae celebrantur.

Locus legitime ad cadavera sepelienda est coemiterium, quod commune vel paroeciale esse potest, libere delectum.

In libro defunctorum nomen fidelis defuncti adnotatum est, ad normam juris particularis.

B) De iis quibus exequiae ecclesiasticae concedendae sunt aut denegandae:

Cum exequiae ecclesiasticae ultimum sint signum et pignus communionis inter fideles et sanctam Ecclesiam, ad misericordiam pronam, exequiae concedi possunt cathecumenis et – de iudicio Ordinarii loci – parvulis mortuis ante baptismum necnon baptizatis alicui Ecclesiae aut Communitati ecclesiali non catholicae adscriptis.

Nisi ante mortem aliqua dederint paenitentiae signa, ad exequias et Missam exequialem non sunt admittendi: notorii apostatae, heretici et schismatici; qui ob rationes fidei christianae adversas proprii corporis cremationem elegerint; alii publici et manifesti peccatores.

Occurrente dubio, consulatur Ordinarius.

ANNOTATIO: Condiciones denegationis exequiarum contractae fuerunt.

De cultu Sanctorum, sacrarum Imaginum et Reliquiarum (1186-1190)

Cultus divinus est mos loquendi et ostendendi vitam religiosam, qui definit per ritus aut actus sacros comprobatos submissionem fidelium Deo, Sanctis ac Beatis. Quia per viam cultus excellentia et subiectio erga Eos testatur, Ecclesia – ad sanctificationem populi Dei fovendam – filiali veneratione commendat Beatam Mariam, Dei matrem, et promovet cultum publicum aliorum Sanctorum Beatorumque, qui suprema Auctoritate in album institutum relati sunt.

Sanctorum imagines publicae venerationi exponendae sunt in ecclesiis cum moderato numero et congruo ordine.

Imagines sacrae, vetustate, arte aut cultu praestantes, si quando reparatione indigeant, numquam restaurentur sine data scripto licentia ab Ordinario.

Sacrae reliquiae insignes nequeunt valide alienari neque in aliam ecclesiam perpetuo transferri sine Apostolicae Sedis permissu.

Id valet etiam pro imaginibus quae magna populi veneratione honorantur.

Reliquiae insignes sunt: Beatorum vel Sanctorum corpus, caput, brachium, antibrachium, cor, lingua, manus, crus, aut illa pars corporis in qua passus est martyr, dummodo sit integra et non parva.

ANNOTATIO: In exercitio cultus locum excellentem tenet Beata Maria semper Virgo, de cuius veneratione Codex exponit rationem theologicam.

De voto et iureiurando (1191-1204)

Inter actus divini cultus praecipuos, votum et iuramentum sunt.

Ex canone 1307 Codicis 1917, votum est promissio deliberata ac libera Deo facta de bono possibili et meliore.

Votum esse potest publicum et privatum, sollemne et simplex, reservatum vel minus, personale et reale, necnon mixtum.

Ad valide votendum requiritur in subiecto, pollente congruenti rationis usu, deliberatio et perfecta libertas, emissa sine metu gravi et iniusto vel dolo.

Votum cessare potest: lapsu temporis, si ad finiendam obligationem fuerit appositum; mutatione substantiali materiae promissae; deficiente condicione a qua votum pendet; deficiente causa finali eiusdem voti; dispensatione; commutatione.

Remissio obligationis seu voti dispensatio, quae tamdiu suspendere potest per adimpletionis praeiudicium, reservata est, praeter Romanum Pontificem, Ordinario loci, parochi, superiori Instituti religiosi aut Societatis vitae apostolicae, quibus omnibus delegatis ab Apostolica Sede vel loci Ordinario.

Fieri potest voti commutatio in opus melius, aequale et minus.

Vota ante professionem religiosam emissa suspenduntur, donec vovens in religione permanserit.

Ex canone 1316 Codicis 1917, iuramentum est invocatio Nominis divini in testem veritatis.

Iuramentum dividitur in assertorium, quo Deus testis invocatur rei praeteritae vel presentis, et in promissorium, quo Deus testis invocatur ad confirmandam promissionem alteri factam. Potest quoque esse sollemne et simplex, iudiciale et extraiudiciale, necessarium et voluntarium.

Conditio liciti iuramenti est ut fiat in veritate, prudentia et iustitia in primis ac secundo loco ut extortum non sit per vim aut metum gravem aut dolum.

Iuramentum promissorium sequitur naturam et condiciones actus cui adiiicitur. Iurans ex reverentia erga Deum servare debet promissum.

Cessat obligatio iureiurando promissorio inducta, si remittatur ab eo in cuius commodum iuramentum emissum fuerat; si res iurata substantialiter mutetur, aut mutatis adiunctis fiat sive mala sive omnino indifferens, aut denique maius bonum impediatur; deficiente causa finali aut condicione sub qua forte iusiurandum datum sit; dispensatione; commutatione.

Dispensare et commutare iuramentum promissorium possunt qui hanc potestatem habent circa vota.

ANNOTATIO: Sedi Apostolicae deest jus exclusivum dispensandi de votis reservatis. Deficit ex parte heredum in se legitime recipere vota parentatus.